

لوکری (Lu.kar.i) ، ابوالعباس فضل بن محمد لوکری مروزی ، نیمه دوم سده پنجم و نیمه نخست سده ششم هجری ، شاعر و دانشمند ایرانی . در لوکر ، از روستاهای مرو زاده شد . در حکمت شاگرد بهمنیار بن مرزبان آذربایجانی بود . در منطق و نجوم از نوادر روزگار به شمار می آمد ؛ چنانکه گویند حکمت را هم او در خراسان نشر داده و شماری از حکیمان نامی خراسان ، چون حکیم اسعد میهنی ، قطب الزمان محمد بن ابوطاهر طبسی مروزی ، حسن بن قطان مروزی ، قاضی عبدالرزاق ترکی و افضل الدین غیلانی شاگردش بودند . در نجوم نیز صاحب رأی بود ؛ چنانکه در ۴۲۷ق با امام عمرخیم و ابوالمظفر اسفزاری و میمون بن نجیب واسطی ، مأمور تهیه زیج و تاریخ جلالی ملک شاهی بود . ابوالعباس سرانجام تابینا شد و در مرو درگذشت . وی به زبان های فارسی و عربی شعر می سرود و اشعار خود را در دیوانی فراهم آورد که در دسترس نیست . مهم ترین اثرش در حکمت و منطق ، بیان الحق بضمن الصدق نام دارد که در تألیف آن از سخنان فارابی ، بوعلی و جز آن ها سود جسته است . مطالب این کتاب در پنج بخش بدین ترتیب فراهم آمده است : منطق در نه فن و سی و هشت مقاله برگرفته از شفای ابوعلی سینا ، طبیعیات در هشت فن و سی و پنج مقاله که منتخبی است از شفا ، الهیات در یک فن و ده مقاله و پنجاه و چهار فصل ، علم مابعدالطبیعه و فصول منتخب از رساله اخلاق در پنج باب . این کتاب به اهتمام دکتر سید ابراهیم دیباجی در تهران به چاپ رسیده است . از اشعار وی ، قصیده اسرار الحکمت در پنج بخش منطق ، طبیعیات ، ریاضیات ، الهیات و اخلاق به یادگار مانده که خود شرحی به فارسی بر آن نوشته است .

منابع : تاریخ ادبیات در ایران ، ۲۹۲/۲ - ۲۹۴ ، بیان الحق بضمن الصدق ؛ تاریخ نظم و نثر ، ۵۴/۱ - ۵۵ ، ۷۲۸/۲ ؛ دایرة المعارف ادبیات و صنعت تاجیک ، ۲۸/۱ ؛ الذریعه ، ۹/۹۴۸ ؛ فهرست نسخه های خطی کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران ، ۱۶۲/۳ - ۱۶۵ ؛ مجموعه اندیشه اسلامی ، سید ابراهیم دیباجی ، تهران ، مؤسسه بین المللی اندیشه و تمدن اسلامی مالزی (ایستاک) ، ۱۳۷۳ش ، جلد ۱۲ نامه شهیدی ، ۶۳۷ - ۶۵۴ ؛ نزهة الأرواح ، زیر «ابوالعباس لوکری» .